

πομένη ὑπὸ ωραίου ἡλίου, ἐδείκνυεν ὡς ἐναέριόν τινα πόλιν, ὡς τὴν ἐπουράνιον Ἱερουσαλήμ. Ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου κωδονοστασίου τῆς μητροπόλεως ἐκυμάτει μεγάλη Γαλλικὴ σημαία· πρὸς τ' ἀριστερὰ δὲ τῆς Μοζέλης ἦσαν ἰδρυμένα ἐπὶ τῶν λόφων τὰ ὀχυρώματα τῆς Plappeville καὶ τοῦ S' Quentin, καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ τὸ τοῦ S' Julien, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐκάθηντο οἱ τρομεροὶ δράκοντες, οἱ φύλακες τῆς παρθενίας τοῦ Μὲτς, οἵτινες ἀπὸ τῆς πρωίας δὲν εἶχον παύσει τρύζοντες τοὺς ὀδόντας, δὲν ἤξεύρομεν διατί. Φαίνεται δ' ὅτι μικρόν τι πρωσσικὸν ἀπόσπασμα τοὺς ἠρέθισε.

Μεταξὺ τοῦ Μὲτς καὶ ἡμῶν ἔκειτο μέγα πλῆθος χωρίων. Ἦτο δὲ ἡ πεδιάς τόσον εἰρηνικὴ καὶ ἡσυχος, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι τρομερὸς πόλεμος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῆς, ἂν δὲν ἤκουε τὸν συνεχῆ κανονοβολισμὸν, καὶ δὲν ἔβλεπεν ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν χωρίων ἦσαν κατεστραμμένα.

Ε΄.

Ἀφ' οὗ δὲ εἶδα τὸ Μὲτς καὶ τὴν περίχωρον ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ Haurimont, μεγάλην ἐπιθυμίαν εἶχον νὰ γνωρίσω ἐκ τοῦ ἐγγυτέρω τὸν τόπον. Ἡ δ' εὐκαιρία δὲν ἔμελλε νὰ λείψῃ ἐπὶ πολὺ. Εἰς τῶν συντρόφων μου ἀξιωματικῶν διετάχθη τὴν ἐπιούσαν « νὰ εὔρῃ » δύο φορτηγοὺς ἀμάξας. Τὸ δὲ « εὐρίσκειν » ἦτον εἰς τὴν στρατιωτικὴν γλῶσσαν τῶν καιρῶν ἐ-

κείνων ὁμώνυμον τοῦ « λαμβάνειν. » Εὐκόλως δὲ, ζητήσας, ἔλαβον καὶ ἐγὼ τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ τὸν συνοδεύσω, καὶ οὕτως ἀνεχωρήσαμεν περὶ μεσημβρίαν, ἀφ' οὗ ἐφάγομεν τὸν εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον περίφημον γενόμενον ῥεβιθόζωμον (Erbswurstsuppe). Ἡ δὲ φήμη αὐτοῦ προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι οἱ κύριοι οἱ εἰς χεῖράς των ἔχοντες τὴν τροφήν τοῦ στρατοῦ, ἐφαντάσθησαν ὅτι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου ἐδύναντο νὰ διατηρῶσι τὴν ζωὴν τῶν στρατιωτῶν διὰ βραστῶν ἐρεβίνθων. Καὶ πρὸς τὸ παρὸν μὲν δὲν εὐρίσκομεν ὅτι εἶχον ἄδικον, διότι ὁ ζωμός μᾶς ἐφαίνετο ἐξάίρετος. Ἀλλὰ, παρατεινομένου τοῦ πολέμου, ὁ στρατὸς τόσον ἀηδίασε! πρὸς τὴν μονότονον τροφήν, ὥστε ὅπου διήρχετο τάγμα, ἔβλεπέ τις συνήθως μετὰ τὴν διάβασιν τὴν ὁδὸν πλήρη τοῦτου τοῦ ἐρεβινθαλαντοζώμου. Ἐντεῦθεν ἡ παροιμιακὴ περιφημότης αὐτοῦ.

Ἀναχωρήσαντες λοιπὸν περὶ τὴν μεσημβρίαν, προσανέβημεν τὴν Μοζέλλην, καὶ δὲν εὕρομεν τὴν χώραν τόσον ὠραίαν ὅσον μακρόθεν ἐφαίνετο. Διαβάντες δὲ τὸν ποταμὸν ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Haucourt, ἐφθάσαμεν τὸ ἑσπέρας εἰς μέγα χωρίον, τὸ S^t Ay. Ἐνταῦθα «εὕρομεν» μίαν ἄμαξαν ἡγοράσαμεν δὲ καὶ διὰ τὰς οἰκιακὰς ἢ μᾶλλον σκηνικὰς ἡμῶν ἀνάγκας ὀλίγα αὐγά, βούτυρον, πινάκια, ποτήρια καὶ ὀλίγον οἶνον εἰς βαρυτάτας τιμὰς, καὶ ἐπεστρέφομεν φαιδροὶ διὰ τῆς ὠραίας ἡσύχου ἑσπέρας, ὡς ἐργάζεται οἵτινες ἐτελείωσαν τῆς ἡμέρας τὴν ἐρ-

γασίαν, ὅτε...εἰς κανονοβολισμὸς, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀντηχοῦσι σαλπίσματα, καὶ τάγματα ἵππικοῦ τρέχουσι πρὸς τὸ Μέγας. Εὐκατάληπτος εἶναι ἡ ἀνησυχία ἡμῶν, εἰς ἣν ἀνεμίγνυτο καὶ τις ἀρειμάνιος ἐνθουσιασμὸς.

Τὸ πρῶτόν μου κίνημα ὑπῆρξε νὰ θυσιάσω εἰς τὸν θεὸν τοῦ πολέμου αὐγὰ, πινάκια καὶ ποτήρια. Ἐπειτα δὲ, ὡς ὁ Δογκιχώτης κατὰ τῶν μύλων, ἐμ. πρὸς ἀμφοτέροι, νὰ κατατροπώσωμεν τοὺς Γάλλους. Τὸ στρατόπεδον ἡμῶν πρὸς ὃ ἐπορεύθημεν εὔρομεν ὅλως ἔρημον· ἀνέβημεν ἐπομένως εἰς τὸν μικρὸν λόφον τὸν ἐπιπροσθούντα αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ εὔρομεν τὴν κανονοστοιχίαν παρατεταγμένην, ἡτοιμασμένην ὡς εἰς μάχην, καὶ διαταγὰς περιμένουσαν. Ὑπεδέχθησαν δ' ἡμᾶς μετὰ μεγίστης χαρᾶς οἱ ἀξιωματικοί, ὅχι τόσον, πρέπει νὰ τ' ὁμολογήσωμεν, δι' ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν ἐπικουρίαν τῶν βραχιόνων μας, ὅσον διὰ τὸν οἶνον ὃν ἔφερον, καὶ ὃν δὲν εἶχον θυσιάσει μετὰ τῶν ἄλλων πραγμάτων. Ἐκαθήσαμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς περὶ ἓν πυροβόλον καὶ ἐπεριμένομεν, πίνοντες τὸν οἶνον, τραγωδοῦντες καὶ εὐθυμοῦντες, ὥστε ἤθελέ τις πιστεύσει ὅτι εἴμεθα εἰς καφφενεῖον μᾶλλον παρὰ εἰς μάχην. Ἀλλ' αὐτὴ ἤδη ἡ τράπεζα ἐφ' ἧς ἴσταντο αἱ πλῶσκαι ἡμῶν ἤρκει ὅπως μᾶς ἐνθυμίζῃ τὴν θέσιν μας. Πρὸς τὸ παρὸν ἔμενε αὕτη ἡσυχος· ἀλλ' εἰς πᾶσαν στιγμὴν ἐδύνατο ν' ἀνάψῃ καὶ νὰ βροντήσῃ, φέρουσα καταστροφὴν καὶ φόνον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἔπραττον αἱ ἀδελφαί της τοῦ Plappeville καὶ τοῦ S' Quentin.

Οὕτως ἐπεριμένομεν μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, ὅτε ἦλθε πρὸς ἡμᾶς στρατηγὸς ἀγγελιαφόρος. Τί μᾶς φερει; εἰρήνην ἢ πόλεμον; Πρὸς τὸ παρὸν ἔφερε τὴν εἰρήνην. «Ἐπιστρέψατε, μᾶς εἶπεν, εἰς τὰς σκη-
 τὰς σας, καὶ μὴ λησμονῆτε ὅτι οἱ Γάλλοι δύνανται ἀ-
 πᾶν ἐπανέλθωσι, καὶ ὅτι εἴσθε φρουροὶ τῆς πατρίδος.»
 Τὸ κατ' ἐμὲ βεβαίως δὲν τὸ ἐλησμόνουν, διότι κατ' ὄ-
 ναρ ἔβλεπον ὅτι οἱ Γάλλοι ἐπέπιπτον καθ' ἡμῶν,
 ὅτι ἐγὼ μόνος ἔσωζον τὴν κανονοστοιχίαν καὶ τὸν
 στρατὸν, καὶ ὅτι ὁ Βασιλεὺς ὁ ἴδιος μ' ὠνόμαζεν ἀν-
 θυπολοχαγὸν, παιανιζούσης τῆς μουσικῆς πάντοτε
 δυνατώτερον, δυνατώτερον, δυνατώτερον . . . ἕως ὅ-
 του ἐξύπνησα, καὶ ἀκόμῃ ἔπαιζεν. Ἦτο δὲ τὸ ἀφυ-
 πνιστήριον.

ΣΤ'.

Ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον ἐβδομάδα οὐδὲν ἄλλο εὕρι-
 σκω εἰς τὰς σημειώσεις μου, εἰμὴ «βρέχει. Φοβερά
 βροχή· σχεδὸν ἀδύνατον νὰ ἐξέλθωμεν τῆς σκηνῆς·
 τὸ μαλακὸν χῶμα, πατούμενον ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν
 ἵππων, γίνεται πηλὸς καὶ βόρβορος εἰς ὃν κινδυνεύει
 τις νὰ βυθισθῇ.» Ἴδου αἱ σημειώσεις μου. Καὶ τῷ
 ὄντι ὁ καιρὸς ἐκεῖνος ἔμεινεν εἰς τὴν μνήμην μου ἐν-
 τετυπωμένος. Αἱ περιγραφαὶ τῶν συγχρόνων ἐφημε-
 ρίδων ἦσαν οὐδὲν κατὰ σύγκρισιν τῆς ἀληθείας. Εἶ-
 ναι δὲ φυσικὸν τοῦτο, διότι οἱ μὲν κύριοι ἐφημεριδο-
 γράφοι κατῴκουν εἰς τὰ χωρία, ἡμεῖς δ' εἰς τὰ χω-